

SPIS TREŚCI

Przedmowa do drugiego wydania	11
Podziękowania	12
Wprowadzenie	14
Rozdział 1	
Cele i dziedziny pedagogiki twórczości	17
1.1. Pedagogika twórczości czy pedagogika twórcza?	17
1.2. Pedagogika twórczości i jej przedmiot w ujęciu różnych autorów	20
1.3. Twórcze nauczanie a nauczanie twórczości	26
1.4. Cele, przedmiot badań i dziedziny pedagogiki twórczości – ujęcie własne	31
1.5. Zarys rozwoju pedagogiki twórczości w Polsce	35
1.6. Podsumowanie	72
Rozdział 2	
Pojęcie twórczości – jego dzieje i aspekty	75
2.1. Twórczość, kreatywność, innowacyjność	75
2.1.1. Antynomiczna natura twórczości	79
2.1.2. Kreatywność	80
2.1.3. Innowacyjność	84
2.2. Trzy znaczenia pojęcia twórczości	90
2.3. Cztery aspekty twórczości	96
2.3.1. Aspekt atrybutywny	97
2.3.2. Aspekt procesualny	101
2.3.3. Aspekt personologiczny	102
2.3.4. Aspekt stymulatorów – inhibitorów	103
2.4. Bieguny twórczości: podejście elitarne i egalitarne	107
2.5. Poziomy twórczości	113
2.6. Szczeble twórczości – propozycja własna	121
2.7. Podsumowanie	127
Rozdział 3	
Teorie twórczości	129
3.1. Główne perspektywy teoretyczne	129
3.2. Teorie klasyczne	143
3.2.1. Teorie psychoanalityczne	143
3.2.2. Teorie asocjacyjne	146
3.2.3. Teorie postaciowe (Gestalt)	151
3.2.4. Teorie behawiorystyczne	154
3.2.5. Krytyka teorii klasycznych	155
3.3. Teorie poznawcze	158

3.3.1. Teoria myślenia dywergencyjnego	158
3.3.2. Teorie twórczego rozwiązywania problemów	164
3.3.3. Teoria interakcji twórczej	171
3.3.4. Dwuwarstwowy Model Procesu Twórczego Marka A. Runco	176
3.3.5. Krytyka teorii poznawczych	181
3.4. Teorie systemowe i kulturowe	182
3.4.1. Komponentowa teoria twórczości Teresy M. Amabile	185
3.4.2. Teoria systemowa Mihály'ego Csikszentmihályiego	189
3.4.3. Interakcyjno-systemowa teoria Michała Stasiakiewicza	194
3.4.4. Inwestycyjna teoria twórczości	198
3.4.5. Model twórczości Klausa K. Urbana	202
3.4.6. Teoria ekologiczna Romana Schulza	207
3.4.7. Teoria klasy twórczej Richarda Floridy	212
3.4.8. Krytyka teorii systemowych	218
3.5. Teorie humanistyczne	222
3.5.1. Abraham H. Maslow – twórczość osób samorealizujących się	224
3.5.2. Carl R. Rogers – warunki rozwijania twórczości konstruktywnej	228
3.5.3. Krytyka teorii humanistycznych	231
3.5.4. W kierunku pedagogiki pozytywnej	233
3.6. Teorie postaw twórczych	234
3.6.1. Koncepcja postawy twórczej Kazimierza Korniłowicza: zdolność tworzenia oraz „dynamiczna kierunkowość wewnętrzna”	235
3.6.2. Postawa twórcza w ujęciu Heleny Radlińskiej: czyn realizujący wymogi ideału	240
3.6.3. Współczesne koncepcje postawy twórczej	245
3.6.4. Krytyka teorii postawy twórczej	260
3.7. Teorie twórczości codziennej	261
3.7.1. Współczesne koncepcje twórczości codziennej	263
3.7.2. Krytyka teorii twórczości codziennej	271
3.8. Podsumowanie	275

Rozdział 4

Twórczość dzieci i młodzieży	278
4.1. Spór o twórczość dzieci	278
4.2. Podejście elitarno-przedmiotowe: dzieci nie są twórcze	281
4.3. Podejście podmiotowo-humanistyczne: dzieci są twórcze, czasem nawet bardziej niż dorośli	285
4.4. Podejście realistyczne: dzieci są twórcze w pewnych dziedzinach	289
4.5. Cechy twórczości dzieci	293
4.6. Charakterystyka uczniów twórczych	301
4.6.1. Cechy intelektualne	306
4.6.2. Cechy osobowości	308
4.7. Podsumowane	310

Rozdział 5

Wychowanie do twórczości	313
5.1. Pojęcie i rodzaje inhibitorów twórczości	313
5.2. Rodzaje szkolnych inhibitorów twórczości	320

5.2.1. Przeszkody związane z celami oraz treściami nauczania i wychowania ..	321
5.2.2. Przeszkody związane z postawami nauczycieli i metodami nauczania ...	329
5.2.3. Przeszkody związane z postawami uczniów	354
5.2.4. Przeszkody związane z bazą lokalową i wyposażeniem szkół	367
5.3. Wyzwania współczesności a cele wychowania do twórczości	371
5.3.1. Cel wychowania do twórczości: poszukiwanie i tworzenie wartości oraz twórczy styl życia	373
5.3.2. Cel wychowania do twórczości: edukacja człowieka innowacyjnego i transgresyjnego	376
5.3.3. Cel wychowania do twórczości: człowiek o orientacji twórczej	381
5.4. Szkoła wspierająca twórczość uczniów – modele teoretyczne i empiryczne ...	390
5.4.1. Szkoła twórcza, czyli jaka?	390
5.4.2. Teoretyczne modele szkoły wspierającej twórczość uczniów	394
5.4.3. Szkoła kreatywna – wizja romantyczna i progresywna	401
5.4.4. Empiryczne modele szkoły twórczej	405
5.4.5. Podsumowanie	415

Rozdział 6

Rodzina a rozwój twórczości dzieci	418
6.1. Badania rodzin twórców	419
6.2. „Ucieczka w twórczość”	421
6.3. Matki i ojcowie twórczych dzieci	424
6.4. Kolejność narodzin	428
6.5. Style wychowania w rodzinie twórców	429
6.6. Podsumowanie	433

Rozdział 7

Środowisko społeczno-kulturowe a twórczość	435
7.1. Duch czasu	438
7.2. Złote epoki twórczości	442
7.3. Cechy środowiska kreatywnego	447
7.4. Kultura sprzyjająca twórczości	451
7.5. Podsumowanie	452

Rozdział 8

Zasady i metody dydaktyki twórczości	455
8.1. Pomoc w tworzeniu jako główna zasada wychowania do twórczości	455
8.2. Modele nauczania twórczości	460
8.3. Podstawowe zasady dydaktyki twórczości	465
8.4. Metody dydaktyki twórczości	476
8.4.1. Metody stymulujące ciekawość poznawczą i myślenie pytajne	483
8.4.2. Metody wykorzystujące techniki myślenia dywergencyjnego	487
8.4.3. Metody wykorzystujące analogie i metafory	490
8.5. Drama kreatywna jako swoista metoda dydaktyki twórczości	497
8.5.1. Rola	499
8.5.2. Techniki dramowe	503
8.5.3. Twórcze rozwiązywanie problemów w dramie	506
8.6. Trening twórczości	507

8.6.1. Model treningu twórczości	508
8.6.2. Trening twórczości jako pomoc w tworzeniu	516
8.6.3. Trening kreatywności	518
8.7. Podsumowanie	523

Rozdział 9

Wybrane programy wychowania do twórczości	526
9.1. Czym jest program wychowania do twórczości?	526
9.2. CoRT	530
9.3. <i>Future Problem Solving</i>	533
9.4. Twórcze Rozwiązywanie Problemów – CPS	535
9.5. SCAMPER	539
9.6. Twórcza Inteligencja w Szkole – CIFS	541
9.7. Szkoła Wspierająca Uzdolnienia	543
9.8. <i>Creative Partnership</i>	553
9.9. <i>Fast food creativity</i> – programy i poradniki komercyjne	557
9.10. Podsumowanie	562

Rozdział 10

Metody badań pedagogiki twórczości	564
10.1. Klasyfikacja podejść w badaniach twórczości	564
10.2. Podejście psychometryczne	569
10.2.1. Testy zdolności myślenia twórczego	572
10.2.2. Kwestionariusze postaw i osobowości twórczej	584
10.2.3. Skale ocen wytworów twórczości	587
10.2.4. Badania właściwości środowiska twórczego	589
10.2.5. Krytyka podejścia psychometrycznego	593
10.3. Podejście biograficzne	600
10.3.1. Poznawcze studium przypadku Howarda Grubera	612
10.3.2. Metoda badań jednostek niepospolitych Howarda Gardniera	614
10.3.3. Krytyka podejścia biograficznego	620
10.4. Studium przypadku	622
10.4.1. Rodzaje studium przypadku	628
10.4.2. Studium przypadku w pedagogicznych badaniach nad twórczością ..	633
10.4.3. Krytyka studium przypadku	634
10.5. Podejście eksperymentalne	638
10.5.1. Zmienne niezależne i zależne	639
10.5.2. Pretest i posttest	640
10.5.3. Grupy eksperymentalne i kontrolne	640
10.5.4. Krytyka podejścia eksperymentalnego	646
10.6. Podejście zintegrowane – badanie w działaniu (<i>action research</i>)	649
10.6.1. Krytyka badań w działaniu	666
10.7. Podsumowanie	670
Zakończenie	672
Bibliografia	674
Indeks osobowy	715
Indeks rzeczowy	726